

Istarska Riječ
Novak - četvrtka u veče
za tuzemstvo iznasa
na godinu, a za
četvrtak - Istra. Ured
nik: uprava lista: Trst
Via S. Francesco
časopis: 101; Telefon: 11-57.

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

Slogom "raštu male stvari, a nesloga sve vokvari". — Narodna poslovica.

Oglesi stoje 4 lire
za svaki centimeter visine u
širini jednoga stupca. Za više
kratno uvrštenje daje se znatan
popust prema pogodbi. Dopisi
se šalju uredništvu, a novac
upravi. Nefrankirana se pisma
ne primaju, a rukopisi se ne
vrataju, ni u kojem slučaju.

Azija se miče

Azija je četiri i po puta veća od Evrope. Njoj živi oko devet stotina miliona ljudi. Naivše ima Kitajaca — oko 350 milijuna, i Indijaca — od preko pola milijuna. Japanaca ima oko 56 milijuna, ali oni su danas najsnazniji i najutjecajniji narod u Aziji. Ugarska je Sibirija, i istočna Azija, koja pripada Rusiji. Silna je i riva bogata zemlja.

Azija ima svoju slavnu prošlost. Čini se da je bila odanju i mili potekli. Svakako je bila koljekva kulture, kojoj se i danas vjeri "divi". Tako su još davno u Aziji bili na velikom glavog napretka, a tako i Indiji, Asiju i Feniciju, da ne govorimo o Indijima, koji su bili od Boga narod i među kojima se rodrastao Onaj, koji je i svojom naukom svojom spasao svijet na i raznini zabludu teškin.

Se po vremenu sve malo po mala sva ona starja azijska slava je ogradila svojim zidom i vrežnjakom. Indiji zapadaju i nerad Perzijanci; nekoličko tako propadaju, od židovske nekakome nije ostalo kamenja na kaši. Tako su na mjesto negdaspasnijih naroda došli varvarci: negdje a negde Turci, ili su koričeni nehdaju i neradom naroda bogate krajine zaposjeli okretni narodi, kao Rusi, Francuzi i dr. I tako se desilo, da se je ustašta, slavna Azija, ujuljala po sanu i pustila da drugi iskorijenjuju silna i neiscrpiva bo-

to je islo sve do najnovijeg vremena.

Aziji su narodi spavali, a Evropani, osobito Englez, uzimali i nudio ih što našli.

Veliki biskup Dobrila rekao je da narod, koji spava još nije umro, taj je u uvjek svrhu spava — može da se probudi, se slično vratiti dogodilo u Aziji. Uz azijske narode spavali su i Japanci, svoji tvrdi san, ali je došlo vrijeđati su se oni, probudili i su počinjenom snagom pregnuli, da naade, što su u vjejkovima spavanja bili. I blagodareći toj svojoj prošnoj svijesti mogu se Japanci pojaviti se već danas postavili u načinu i vrlo naprednih naroda, novi primjer, potakao je i druge, da stresi sa svojim oticom onaj svijet, pa da mađi pogledaju, što će to njih, sve zbitja. I tako su već velikoga rata narodi u engleskoj pokazali, da su još živi. Slično se primjetili i u Kini, i ko nije bio mogao je da vidi, kako se ta dva naroda bude.

Ki rat, nove ideje, kojima je taj bio u svijetu, a osobito Rusiji, i druge sivari pridonijele su, da narodna svijest u mnogim Indijama, Kitajaca, uvelike razmehala, i da se danas događaj u Kini, nije no posljedica te probudjenje, simehanje i na novo prokaljene na- svesti.

Naočito se u velikoj zemlji s one Atlantika već odavno govorila Amerikancima — tako se već ideje i u Aziji čuje: Azija — Azija. To je regbi i gesto, pod kojim vođena današnji kineski nacionalisti. Ači: van s tujinom!

To je taj tujin?

ki Europejac, a u prvom redu En-

sme što se danas događaj u Kini,

u tom je redu upereno protiv En-

glez? On se brani. Poslao je predajnik nekoliko svojih ratnih ladija i nekoliko hataljina vojnika, da tamu britanske posjede. Poslale su mu po nekoliko ratnih ladija i druge vlasti, i Amerika, jer svima je jednaka opasnost: da budu izni- ni iz Azije, zemlje najvećega sjaja, zatvara.

Edno je stalno: Azija se probudila, i se već i mafka. Velika horba iz-

ju je u Evropu započinje. Kako će

se svršiti, to će u prvom redu zavistiti slozi evropskih naroda. Budu li Evropljani nastupali u svemu složno, moći će se odbrati ovom azijskom pokretu.

Budu li se cijepkali i gubili u srušnicima, dogodit će im se, što se neko dešilo i moćnime rimskome carstvu: doći će Bičani i istjerati kućane.

onoga što je on razlagao. Osobito su se isticali on, Dusan i on, Bilucaglia. Ministar Fedele odgovorio je dr. Besednjaku, te je nastojao, da pobije sve ono što je on iznesao.

Govor dr. Besednjaka bio je komentiran od svih dnevnih listova.

Politički pregled

ITALIJA

Talijansko-jugoslovenski spor

Spor, o kojemu smo zadnji put pisali, koji je nastao između Italije i Jugoslavije zbog Albanije, izgleda da se sve polaganje stišava i izravnjuje. Neprijateljsko raspolaženje, koje se je u posljednje vrijeme razvilo među ovim dvjema državama zainteresiralo je sve ostale evropske države uvelike. Novine cijelog svijeta pisale su veoma opisno o konfliktu, tumačeci ga na razne načine. Jedni su bili na strani Jugoslavije, a drugi na strani Italije, no i jedni i drugi gledali su s nekom sumnjom na cijelu stvar, hoćeći se jednog brzog balanskog rata iz kojeg bi se veoma lako mogao razviti jedno sveopće klanje i možda i gore od prošlog svjetskog rata.

Rat niko ne želi, pak su za to sve države to takoder izrazile. I Francuska i Engleska i Njemačka, nastojale su da koliko mogu uplivu na Italiju i na Jugoslaviju, kako bi se opet sprijateljile, jer je to apsolutno potrebno za održanje svjetskog mira.

Nekoji diplomati i jugoslovenski politički vodje bili su zato, da se taj spor iznesе pred slijednicu Društva Naroda, pa da se tamo odredi na kom je kriteriju da je do spora došlo, a osim toga, da se vide koliko je Jugoslavija opasna za svjetski mir. No, poslije se je odustalo od toga, pa se sada govorio da će se postupanjem ministarstava i napose pokrajinskih proverodjatora s našim slavenjskim učiteljstvom: Dotakao se je otpustnih dekreta i otpustanju zbog toga što se naši učitelji nisu hteli upisati u fašističku učiteljsku organizaciju. Kaže, da se je postupno postupalo samo zbog radi njihovog osjećanja i mišljenja, koje se ne slaze s fašističkom idejom. Pojedini naši učitelji molili su da se njihovi slučajevi ispitaju i da se provede pravedna istražba, pa da se ustanovili koliko su oni radili protiv države, ali im ministarstvo molilo nije uzezo u obzir. Zbog toga je moralno 40 naših učitelja ostaviti službu i svi su oni većim dijelom imali i obitelji. Morali su se izseliti.

Jedna slična komisija imala je pregleđati na želju Jugoslavije položaj talijanske vojske u blizini granica.

Iza tako ove komisije izašao, svoju inspekcijsku vidjeti će se kako će se tokom cijele stvari okrenuti. Za sada znamo da smo presli jednu opasnost. Duhovici su i na jednoj i na drugoj strani bili slabu raspolaženi, i nije mnogo trebalo, da se razvije nešto strašnoga. No, mora se zahvaliti miroljubivosti koliko talijanskih, koliko jugoslovenskih i ostalih evropskih vodećih krugova, da se spor sada rješava na miran način. Nadamo se, da će se mirno i potpuno riješiti.

Velika fašistička proslava po svoj zamjili

Dne 28. marta vršila se je po svom Italiji jedna veoma velika i uspjesna proslava. Proslavljenje je naime peta obiljetnica od ustanovljenja fašističke organizacije, a osim toga obavljalo se je također i primanje mladih fašista u stranu. U svim glavnim gradovima pokrajine sakupile su se na proslavu silne masne fašističke i građanstva, koje je prisustvovale svečanostima.

Taj je dan fažizam ojačao za novih svježih 80.000 članova. Iz avangurade su toga dana stupili u stranku svih mladića, koji su navršili 18 godina. Dobili su od stranke iskaznicu i pušku.

Pri svečanostima se nije dogodio nikak incident, nego je sve prošlo u najvećem miru. On Mussolini je zato veoma zadovoljan, pak je to izrazio svim prefektima, koji su se brinući, da svečanosti u redu prodaju. Izrazio je svoje zadovoljstvo također i svim povremenim fašističkim vodjama.

Za Istru se je primanje mladih fašista i ostala proslava obavila u Puli uz prisustovanje svih vlasti i velike mase istarskih fašista. Osim toga obavile su se svečanosti također na Rijeci, u Zadru, u Trstu, u Gorici i drugdje.

De Pinedo.

Pukovnik De Pinedo uspješno i odvažno nastavljao svoj veliki let. Na svom putu svagdje gdje se spusti primljen je putu s određenjem i slavom. Svi se odvajaju njemu i uporec talijanskoj avija-

ciji, koja je danas na jednoj veoma zavidnoj visini razvita.

Dne 29. marta spustio se je De Pinedo na otoku Hvaru, a odatle je letio do Havane. Vlada i narod primili su ga kao najdražeg gostu. Dočekali su ga velike mase naroda i sve vlasti: a ususret su mu izlizi vojni aeroplani Kubice. Izigrani su posebni slavljevi: ispod kojih su talijanski zrakoplovi ušli u mjesto praćenjem talijanskim fašistima u crnim kosašljama, koji tamo obitavaju.

Iz Havane De Pinedo išao sada dalje prema New Yorku.

† Senator Luigi Luzzatti.

Dne 29. marta umro je u Rimu jedan veoma zaslužan talijanski državnik i finacijski senator, Luigi Luzzatti, u vlasništvo kojih je osnovana, nego svoju djelatnost proširuje i na druga međunarodna pitanja, o kojima se vrši stalna izmjena misli. Mogu vam reći, da su sve vijesti o slabljenju Male Antante bez ikakve osnova. Međusobni odnosi su vrlo slični i vaš se pitanja rješavaju na bazi povjerenja, iskrene prijateljstva i dobro shvaćenih međunarodnih interesa. Malu Antantu uvijek vodi idea mira i reda. Ona to ima pred očima kao glavni cilj.

Naši odnosi s hrvatskom Čehoslovačkom Republikom više su nego srdačni, i ničim nisu pomučeni. Medju nama vlada potputna suglasnost pogleda. Prije nekoliko dana završen je u Beogradu jedan dio rada na sklapanju novog trgovackog ugovora, a drugi dio nastaviti će se uskoro u Čehoslovačkoj.

Odnosi s Rumunjskom srdačni su kako u pogledu iskrene saradnje, tako i u pogledu susjednih odnosa.

Zatim prelazi na

činioce za Grčkom

i kaže, da Jugoslaviju s Grčkom veže dugodobne prijateljstvo. Konvencije koje su bile zaključene između Jugoslavije i Grčke, promjenom vlade u Grčkoj, ostale su neratifikovane. Ponovo se dove pregovoriti o uređenju jugoslovenske zone u Solunu.

Poslije toga govori

o Bugarskoj

i kaže, da jugoslovenski odnosi prema susjednoj i po krvi srođnoj Bugarskoj određeni su jugoslovenskim naporima, da se postigne uzajamnost i da se tajnije sa- rada i obostrane namjere dolaze ranije u iskušenje uslijed zlog rada izvjesnih neodgovornih faktora u Bugarskoj, koji su sistematski organizovali napade na jugoslovensku južnu granicu i najzad doveli do zajedničkog kvara u Sofiji, Jugoslavije, Rumunjske i Grčke. Sa zadovoljstvom može konstatovati da je taj razorni rad u posljednje doba prosao i nada se da će to biti najlepši zalog za zajedničke napore na učvršćivanju dobrih susjednih odnosa. Jugoslavija je primila sa zadovoljstvom slične izjave vlade u Bugarskoj da želi u zajedničkoj saradnji obezbijediti sigurnost i dobar napredak susjednih država.

Zatim dr. Perić kaže:

•Odnosi s Madžarskom

i kaže, da jugoslovenski odnosi prema susjednoj i po krvi srođnoj Bugarskoj određeni su jugoslovenskim naporima, da se postigne uzajamnost i da se tajnije sa- rada i obostrane namjere dolaze ranije u iskušenje uslijed zlog rada izvjesnih neodgovornih faktora u Bugarskoj, koji su sistematski organizovali napade na jugoslovensku južnu granicu i najzad doveli do zajedničkog kvara u Sofiji, Jugoslavije, Rumunjske i Grčke. Sa zadovoljstvom može konstatovati da je taj razorni rad u posljednje doba prosao i nada se da će to biti najlepši zalog za zajedničke napore na učvršćivanju dobrih susjednih odnosa. Jugoslavija je primila sa zadovoljstvom slične izjave vlade u Bugarskoj da želi u zajedničkoj saradnji obezbijediti sigurnost i dobar napredak susjednih država.

Zatim dr. Perić kaže:

•Odnosi s Madžarskom

dobi su i kreću se u pravcu što većeg ekonomskog zbiljenja i jačeg prometa dobara. Mi hoćemo dobre prijateljske odnose između Madžarske i jugoslovenske. Sa naše strane gotovi smo pregovorati da se tranzit Madžarske robe preko naše teritorije na Jadran omogući i olakša pod svim uslovima učinkovitost obostranih interesa, koje treba dovesti u suglasnost.

S Austrijom

smo u dobrim prijateljskim odnosima. Nije potrebno naročito isticati kako su dobri

naši odnosi s Francuskom republikom, s kojom smo tradicionalno vezani nepokolebljivim prijateljstvom i u dobru i u zlju. Sa Francuskom smo u potpunoj saglasnosti pogleda i interesu, što je najbolja garancija da ćemo velike težnje nedavne zajedničke prošlosti umjeti sada u miru kao i dajof budućnosti zajednički čuvati.

Kao prema svima velikim silama, čijom je pomoci naš narod došao do ujedinjenja i oslobođenja tako

om zarade, kao na pr. kultiviranjem industrijskih biljaka, podizanjem industrijskih poduzeća itd. — Bit će poteskoča bez sumnje i u tome, što će biti dosta težko predvideti za ideju trezvenosti naše Hrvate, koji još uvek vole »kapljicu«, a ova je zemlja i inače poznata kao zemlja, gdje se vesela društva često susredu, gdje se nadzravice tako vole, i gdje su vinske pjesme tako nešto domaće, da će biti vrlo teško Hrvatima priviknuti se na život bez svega toga.

Za sada je djelovanje «Antialkoholnog okretića» ograničeno tek na grad. Treba uzbriati ljudi, marljive i trijezne pojeline, koji će se odusjevljeno dati na taj posao, da sistematskom propagandom dovedu ljudje do uvjerenja, kako uživanje alkohola, pa i u najmanjoj količini, skodi jedincu, familiji, društvu, državi, pa onda će biti lako doći i do konkretnih rezultata. Zato se organizira tzv. apstinentno društvo, vjetrom sada među srednjokolskim dijastvom, koje će onda, tu akciju prenijeti i u šire slojeve na selo. Ti ljudi trezvenjacu zavjetuju se, da neće u svom životu okusiti niti kapljice alkoholnog pića, i da će raditi u životu, da i druge privedu toj svijesti. Možete si predstaviti, da je to od velike potrebe u zemlji, da u prošloj godini potrošak pive iznosi 12 milijuna litara, a rakiye 65 milijuna litara, da o vinu i ne govorimo.

Na koncu može se na to nadovezati, da Zagreb postoji tzv. »antialkoholni miliioni« restauranti,ime mu kažu i »prošam«. Posve u kratko: mjesto alkohola je Rijeka. Postoji već po prilici godina dana, te daje li nam možde sve to povoda, da uzmimo, kako — ma i polako — svakako demot u susret »treznenjem« vremenu nego to je ovo današnje?

A. R.

IZ MUN.

Svega po malo.

Kod nas ima više pisemnih ljudi, koji bi mogli napisati malo češće dopis o našim prilikama za naš list, našu dragu »Istarsku Rijeku«, no, ne če nikao da se lača pera. Lijepo bi bilo, kad bi se iz našeg kraja još ještih javljali u listu, da se zna kako živimo, što nas muti, a što veseli.

U okolicu, i u samom Podgradu, narodito na »devakiriju« i općini misle, da mi u Munamama stojimo izvanredno dobro i da imamo puno žepova. Kad je nešto da utjeraju od nas, onda redovito kažu, da Muncu lako plate, jer imaju mnogo sume, koju prodaju, za debelne novce.

No nije tako tako. Nije onako, kako se govorio o nama. Ima kod nas pametnih gospodara, koji znaju stediti svoje sume, što već mnogo godine rastu, ali istina je i to, da su već mnogi posjekli veliki dio svojih sumi, jer je mizerija i kod nas. Dobitka nema, a potrebe su velike, pak se dogme, sume sjeku. Polja su nam danas teoma slaba, malo i ništa ne radiju, a u dohotarima na zemlju moramo plaćati, iako kroz cijelu godinu kupujemo skup brašno za kruh za palentu. E, silna su naša polja! Na jedan je dan pokromničnik u životu našu životu. Ali i ona je, kako smo već prije spomenuli, sve više i više sjećena, jer tako nalaži životne potrebe.

Društva, ili kakve gospodarske organizacije za unapređenje gospodarstva, kod nas nema. A koristilo bi nam nešto slična. Na ovako ne možemo dalje, moramo se na bilo kakav način organizirati. Da, ali mnogi i mnogi vič protiv toga. Misle, da bi nas to stajalo novaca. No, za krmarskim stolom, tamo smo svi složni i — organizirani oko naših časa i nalazimo u svu gospodarsku mizeriju, o kojoj pišemo, novaca za rumeno vince. Kako smo kazali, kod nas ima pišemnih ljudi, ali napredniji ljudi nema baš. Nemamo jednog učenog čovjeka, koji bi oko sebe okupio one, koji bi bili voljni zanimati se našim društvenim životom. U bivšem vremenu zanimali su se tim pitanjem naši svetenci i učitelji, no danas njih više nema. Imamo kod nas par učiteljica, no mi se (naročito stilski) s njima osobito ne razumijemo, a na koncu, ženska glava i nije zato, da bi riječevala, ova naša krupna pitanja.

Nas župnik je već ostario. On se doduše nije ni prije biovin pitanjima, ali danas teško obavljaju i svoje crkvene poslove i više puta mora mnoge dužnosti da zapusti. Pred nekoliko dana na primjer nije mogao da sproveđe jednog pokojnika na groblje.

Proljeće godine smo kupili nove zvone za crkvu. Stojao su mnogo novaca, nešto preko 20 hiljada lira. Pod našu crkvu spadaju tri seli, i to Male Mune, Vele Mune i Žejane. Svi plaćamo zvone na obroke. Zato smo maliči za kako su nam došla zvona, izabrali odbor, u koji su ušla iz svakog selo po 2 člana. Tomu smo odboru povjerili, da vodi račune i sabire novac. Oni su izabrali između sebe jednoga književnika. Odbor bi morao svake godine se sastaviti predložiti svoj izvještaj, da se vidi što su učinili i kako stope računi, no toga nešto odbor nije učinio. Knjigovodnik smo često pitali račune, no on nije bio ništa pokaze, a napokon je jednog dana otisao iz seli, u drugu državu.

Ne kažemo i ne mislimo, da je on hit proučeniji povjereni mu novac, jer napokon za njega jamači otac, a novac je točno sao na određeno mjesto, no bilo bi lijepo, kad bi bio sve račune predao lijepo javno, ne onako tajno raditi. Kad se nešto radi za društvo, mora se društveno postupati, da budu svu zadovoljni. To kažemo u sasmi dobroj namjeri, a ne mislimo ni koga napadati, kažemo samo za školu drugima.

Nadodajemo, da smo ove godine pustino, dobra prošli onako pa staru. Plesa, doduše nije dobro, jer su dozvole veoma skupe. Mladici i djevojke zabavljali su se pjevanjem. Prolazili su kroz selo pjevajući one naše domaće narodne pjesme »Oj ti mala milo draga moje« itd. Djevojke su onaj dan večinom dijelom bile odjevene u našoj lijepoj i ukusnoj narodnoj nosnji. Preporučamo im, da bi ne samo u Šali, nego i u biljili i druge dane nosile crnu lijepu našu staru nošnju, koju su nosile naše majke i bake. Bilo bi to i za njih ljepe i korisnije.

Javiti ćemo vam se opet doskorak, vasi Mire.

IZ BATLUGA KOD GRACIĆA

Gospodarski radovi. — Naša mladost. — Rat stanak s prijateljem.

Veoma nam je u nezgodno vrijeme došla kisa. Gledamo tučnim okom ovo tmurice i naobjaćeno nebo, jer nas brija muči, kada i kako ćemo obaviti proljetne poslove. Već je druga polovica marta, a naši kumpirji još u konobama mjesto da smo ga već posadili. Prošle godine bio je naš kumpir oko 20. marta u zemlji, dok će ove godine i april naći mnogo pojave nezadjenja.

I ostala su naša polja neobradjena, a trsivo neobreznane. Došla je doba kada treba cjeplati američke loze. U našem selu ima malo američkih loza, ali nam je te slabu idu, pak se bojimo, da ćemo od njih kasno vina imati ni našu potrebu, a kamo li se prodati. Nije naša zemlja podesna za dobar uspjeh. Previše je naime hladna, kasno nam dolaze topli dane, a rano dodaju pak hladnici. Naši vinogradi u kasnu jesen miraz ofuri, kada bi po trgovima nekro vodu polio. To je jedno veliko zlo za naše gospodare, koji marljivo i s trudom obrađuju vinograde, a za taj im trud Bog da slab uspije. Ne isplati se onaj mučan rad. U selu smo većim dijelom strinjani, pak nas slaba ijetina jako udari.

Inače se kod nas veoma teško do novaca dolazi. Udaljeni smo od grada i od gradskog rada i od željezničke pruge, ko u nekoj Sibiriji. Teško je živjeti bez novčanih sredstava, kada se za sam kruh mora uđućan, no ima u našoj okolini selo, gdje mladost toga neće da zna. Batluge su u tom pogledu još sasme na dobrom glasu, ali na primjer u Hrvatinima nose se djevojka po »pariskoj« modi, ko prave gospošćke kerice. To je jedno naše narodno veliko zlo, na koju treba pristom pokazati. Tako mladost nije zadovoljiva, da sama hrli u propast i da sobom vuče sve naše domove, nego imaju i mladići i djevojke odvadjanosti, da se našima rugaju, kako su po staru odjevene i kako su nelegantne. Kamo srće, da bi naše djevojke uvijek ovakve ostale. Bilo bi to dobro, jer bi glas našega selo bio uvijek lijep, a bogome i ako smo siromašni, ipak ćemo nekako da preživimo, ako se ne damo na suvišan raskoš. Imaju pravo naše djevojke, da se ne obaziraju na poruke i da su skromne. Tko visoko leti nisko pada, tko visoko diže nos, taj će brzo ići bos — tako kaže naša narodna poslovica. To neka si zapamtite one moderne djevojke, a naše neka slušaju svoje starije, pak ne će progresiti.

Dne 12. ovog mjeseca ostavio je svoj dragi rođeni kraj i otputio se je u daleku Argentiniju naš dobitni prijatelj Josip Milotić. Morao je da zapusti svoju domovinu, koju je mnogo ljubio, i da ode za zaradu, jer se kod nas ne može živjeti. Na odlastku su ga pratili četvrtorica mladića do pazinskih kolodvora s pjevanjem i suznim očima. Bio je svima dobar drug, bio je kao neko stabo, oko kojega su se svih ostali sakupili. Svima je bio koko neki vodja, svima je bio prijatelj, pak smo se teško s njim rastali. Malo je bio njih, koji nisu zaplačali, kada je za posljednji put pozdravio sve selo, a posebice svoje društve i naše djevojke, sjecajući se lijeđnih mladića dana u našem krugu.

Našem prijatelju želimo svr sretan put preko oceana, želimo, da bi tudjini bio sretan i da se doskorak vrati na naše hrvatske zadovoljan, čekamo ga, da opet začevamo našu pjesmu.

Vaš Prijatelj.

IZ RADIĆA.

Vrijeme. — Pust. — Još jedna. — Zaustavlja-nja. — Ist. Riječi.

Svi su te su na slabo vrijeme, a i s punim pravom. U zimi, kada nema mnogo posla, posta nije nam po volji ovakvo vrijeme, a kamo li sada u proljeće, gdje su nam pune ruke svakojakog poljskog posla. Upravo sada mora kisa da pada, a mi po cijele dane, što ne kaže, grede brojimo.

Prošao nam je i pust. Nešto smo se zahvaljavali i veselili. Bilo je nešto plesa, od ko »činčara«. Tu je bilo svega po malo — ko na svakom putnom plesu.

Jos jedna stara ili nova. Ne samo kod nas nego žalibice i u drugim mjestima opaža se, da nekoj veoma rado zaboravlja svoj materinski jezik. Naročito se to događa kod mladića. Srne se svojeg jezika. Trebalo bi da si upamte ove lijepe stihove:

«Tudje postuj, a svojim se diđi!»

«Istarska Rijeka» opet vrlo neredovito dolazi. »Narodnoga gospodara«, fali često polovicu istisnica, koja dolaze ljudima u Riječicu. Molimo Vas, da se informirate dobrobitne zate, da nam se list redovito dostupati, da budu svu zadovoljni. To kažemo u sasmi dobroj namjeri, a ne mislimo ni koga napadati, kažemo samo za školu drugima.

Franina i Jurina

Franina i Jurina

mojega mladega sopca, kemu neka Bog da sreću i zdravljaj!

Fr.: Neka da, kada ja tako vredan!

Jur.: O, a sada povej malo manje, kada si pak ti bil?

Fr.: Kada sam ja bil? Niggere. Doma sam bil, Skopal sam, ca'j bilo za skopat i obrezat ca'j bilo za obrezat, i hvala Bogu sve po najlepjem vremenu. Nimam ja, Jure, vremena za te-puzit, kako neki drugi.

Jur.: Nimam ga n'ja, ma ja mislim, da bin pušnik, da ne bin kada i kada samo malo zašal' mej oni naši lepi krajci i ljudi.

Fr.: Tu pak imаш ti pravo!

IZ RIJEKE.

Kanelia ili Čorjak, koji se nikta ne sjeda. Boris Godunov i naš tamni. — Pomorski ljeni muk. — Ona tri.

Na Rijeci se mnogo govori o jednom nestriču čovjeku, koji se zove Kanelia. Taj Kanelia bio je profesor i u nekakav filozof. U vrijeme rata stigao na Balkan i kao vojnik poginuo u Makedoniji. Truplo mu dođešu nisu naši, ali kako se nije vise tražio k regimentu, javili su, da je mrtav.

Otada je proteklo preko deset godina. Kanelina žena i djeca i brat i svi njegovi bili su ga već opłakali i pomalo zaboravili. Kad je nešto izdajao u »növinama« fotografija o nekom čovjeku, koji je najđen na ulici u Turinu. Taj čovjek, upitav da kaže ko je, kako se zove i otkuda je — nije umio što da odgovori. Nije znao, nije se sjetio. Nitko se nije sjetio: ni svog imena niti imena svoje majke, ni oca, niti mrtve. Ljudi su odmah vidjeli, da čovjek boluje na amneziji, pa su ga odveli u ludnicu. Amnezija je neka bolest u mozgu: nu koga dođe, taj zaboravlja sve, što god je kada video ili doživio.

Fotografija toga čovjeka pala je slučajno u ruke Kaneline žene. Zamislite, kako se iznenadile, kad je u oboj slići prepoznala sruga muža, koga je već deset godina držala mrtvim! Odmah se otpremila, uzeila su sobom sve članove obitelji i odmah s njima na put, ravno u ludnicu, gdje je na svoju veliku radost našla svoju ženu. — On je — on — moj muž — govorila žena.

— Tata, tata! — govorila djeca.
— Moj mili brat — —

Svi su ga prepoznali i svi stari povedoše da ga slobodno kucu.

Najzada čini se, da je i on sam prepoznao sebe u njih i kaže: — Jest, ja sam Kanelia, a vi ste moji: ti — moja žena, ti — moj brat, a vi — moja djeca...

Prođe nekoliko dana, a to ti stigne policija. Jedno anonimno pismo, u kom je stalo, neka paze, jer ono da nije Kanelia, već neki prepređeni lopov, koji je već nekoliko puta bio kažnjen zbog raznih prevara, a i sada ga pravda traži, da s njima prevaračima rad nekog novog zločinstva. To je neki Bruner, koji hoće na ovaj način, da se ugno kazni, koja ga čeka.

Nato su onoga čovjeka opet poveli u ludnicu, da vide, što će biti. Pozvali su ženu, djecu i majku onog Brunera i pa njihovo veliko čudo, svi su rekli, da je ono zaista Bruner. A Kanelina djeca i žena i brat opet tvrde, da je ono njihov Kanelia.

Ko je dakle onaj tajanstveni čovjek?
— Kanelia?
— Bruner?

To pitanje muči danas cijelu Italiju, a bogine i Rijeku. Jedno stoji, a to jest, da Kanelia i Bruner naličje jedan drugome kajje jačetu.

Medjunarodni policijski istraživači istražuju i novine dove, da vidje, što će biti. Pozvali su ženu, djecu i majku Brunera. Uzimajući sruku, da je ono zaista Bruner. Kako će se to svršiti, to još niko ne zna. No unatoč tomu ovdje su se na Rijeci već mnogi okladići — i za velike svote — da je ono Bruner, a ne Kanelia. I tako — bilo ovako ili onako — na Rijeci se uvijek nadje zgrada, da se sklopi kakav dolobar posao... Gosti su ipak počeli da dolaze na more, ali ne onako brojno, kako bismo mi hteli i željeli. Većina ih je Madžara. Puni su lijepih riječi o zoni, što će je dobiti u riječkoj luci, ali nažalost — malo troše. A mi bismo voljeli da manje govorite, a više poganjate i svakega zla.

Jur.: Rekal sam njim ja to i povedao sam njim, koliko ja poznam familiju, ke su šle s vragu same zaradi lušta. Da vidiš, kako su me lepo poslušale!

A ja sam ih od srca po hvatali.

Fr.: Po tem, kako ti povedaš, bi reč, da va Gracićine ima još nekoliko tegova straha.

Jur.: Ima, hvala Bogu, i vredne roditelji i vredne i poslušne dece. Neka ih Bog blagoslov!

Fr.: A muški? Kako se pak oni nose?

Jur.: Prevele prigovora. Pital sam, kako je po drugih selih, pa mi je rečeno: — Ma, Jurić moj, je ih saka toza, i ki se malo drže po modi, ma pak ih je u suknenih jaketa i po-liti još i u kružnati.

Fr.: Tem ne će bit zima, vrag sledi! Jur.: I ja mislim, da ne će.

Fr.: Al povej mi brzo, aki imаш još ča, zač moram poč' ēta.

Jur.: Imam još neć. On mali, ki je sopal va sopeku, šal je ovi dni — v Ameriku. I prej neko je šal' ča, smo se s njim skupila naša, i pivali smo. I soplji, kako nori. Bilo je tako veselo.

Fr.: Cudno, zač to ni tvoja navada!

Jur.: Ja, ma za kumpaniju se je, po-vedaju, i fratar oženil, i tako sam ja

onu noć bas junaka zalel put onega slijete.

— Po šest! Po šest — ženske!

Ovi dana dobili smo mi Riječani malo

po nosu. U teatru se naima davalna jedna

znamenita ruska opera — »Boris Godu-

nov«. Opera divna, a Zaleski, Slaven Za-

leski, koji je u tom silnou dijelu imao

glavnu ulogu, pjevač je prvoga reda. Vrlo

je dobar i dirigent Capuana, koji je už to

i veoma točan. Na plakatima je stajalo,

da će predstava početi točno u osam sati

i po. I kad je bilo osam sati i po, Capuana

poteo da dirigira, glazba da svira, zastor

da se dize, a pjevači da pjevaju. Ali od

svega toga nije se tulo ništa, jer je baš

ute publiku navelala u dvoranu i u lože

da to takav stropot, da je dirigent pre-

stao dirigirati, glazba igrati, pjevači pje-

vat — našto se i zastor spustio. No sada

je tek nastao pravi teater u teatru. Oni,

su bili prije došli, poteli su da grde

one, što su zakasnili i to takovim izrazi-

ma, da mi se od mukle koža ježila. Hoće

li ova lekcija da koristi? Bojini se da ne

će. Mi Riječani smo, istinabog, prvaklasi

